

ایران و بیزانس

در سده‌های ششم و هفتم میلادی

نینا پیگولفسکایا

ترجمه کامبیز میربهاء

فهرست

مقدمه.....	۹
منابع.....	۱۳
منابع یونانی.....	۱۳
منابع سریانی.....	۳۶
منابع به سایر زبان‌ها.....	۵۵
سکه‌ها.....	۵۹
بیزانس پس از یوستی نیانوس.....	۶۳
ماوریکیوس (۵۸۲-۶۰۲ م).....	۶۹
جنگ ایران و بیزانس در سال‌های ۵۸۳-۵۹۰ م.....	۷۴
ایران در پایان سده ششم میلادی.....	۹۱
قیام بهرام چوبین.....	۹۱
خسرو در قلمرو بیزانس.....	۱۰۰
مرگ بهرام. شورش بندوی و بسطام.....	۱۱۴
تصرف سرزمین‌های بیزانس توسط ایران.....	۱۲۱
ایران در روزگار خسرو دوم.....	۱۳۷
طبقات اجتماعی و نظام حکومتی ایران.....	۱۳۷
بودجه دولت و مالیات‌ها.....	۱۴۸
صنعت و تجارت.....	۱۵۶

۱۶۰	ارتش
۱۶۳	ادیان ایران در روزگار خسرو دوم
۱۷۹	نتیجه گیری
۱۸۱	کتابنامه
۱۸۷	نمایه

مقدمه

تاریخ آسیای مقدم پیش از استیلای اعراب، بسیار جذاب است. اما اوضاع سیاسی، اجتماعی و نظامی بیزانس (روم شرقی) و ایران در سال‌های دهه نهم سده ششم تا دهه اول سده هفتم میلادی به قدر کافی پژوهش و بررسی نشده است. سرنوشت آن‌ها طی صد سال با جنگ‌ها و صلح‌های میان آن‌ها در هم تنیده و با یکدیگر عجین شده بود. ارتش ایران علاوه بر سرزمین‌های آسیایی بیزانس، حتی تا متصرفات آفریقایی آن نیز پیشروی کرد، از سویی دیگر ارتش بزرگ بیزانس حضوری بلندمدت در درون مرزهای ایران داشت و حتی به پایتخت آن نیز رسید. اوضاع داخلی هر یک از این دولت‌ها چنان بود که هر از گاه بهانه مداخله دیگری قرار می‌گرفت.

در سال ۶۰۲ م قیام سرنوشت‌سازی در ارتش بیزانس روی داد که منجر به انتقال قدرت به سربازی به نام فوکاس شد. این قیام نتیجه ناآرامی‌های درون ارتش بود و بخش‌هایی از آن ریشه در رویدادهای گذشته داشت که طی آن سپاهیان مستقر در مرزهای ایران چندین بار شوریدند و لژیون‌های شبه جزیره بالکان را نیز ملتهب ساختند. زمینه شورش‌ها در شهرهای بزرگ با جدال‌های «احزاب سیرکی» یا دیمه‌ها - نماد شاخص کشمکش‌های سیاسی اجتماعی در بیزانس - آماده شده بود. رویدادهای اقتصادی این دوره حاکی از بازرگانی رو به رشد در دولتی بود که به ایجاد ارتباط و مناسبات با کشورها و سرزمین‌های فراسوی مرزهای خویش می‌اندیشید. جانشینی فوکاس به جای ماوریکیوس، و هراکلیوس به جای فوکاس، در نگاهی وسیع‌تر، به نوعی نبرد میان نیروهای اجتماعی مختلف در این امپراتوری تعبیر می‌شد. زمینداران بزرگ حامی هراکلیوس بودند. فوکاس را محافل نظامی، مقامات جزء